

1. Փոխարին ԶՈՐԵՐՔԱՐԹԻ և ՇԱՐԲԱԹ օրերը կը հրատարակուի :
2. Տարեկան բաժնորդացինն է միայն չորս արծաթ մեծիտ կանխիկ վճարելի , ի՞նչ մայրաքաղաքիս և իւր արուարձանաց և ի՞նչ գաւառաց համար :
3. Պէտք և երեք ամսոյ համար ալ բաժանորդ կընդունուի :
4. Տեղական և գաւառական թղթատարութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ :
5. Հատը մէկ դր ընկնի , և կը գտնուի մասնաւորապէս Պահէզ գաբու Սուճի Պօղոս աղայի խանութը :

ՓՈՒՆՁ

6. Ծանուցման տողը 3 դր է մէկ անգամի համար : Աւելի տօման կըլլայ աւելի անգամներու համար :
7. Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է դիր ուղղելի առ Տնօրէն Տէր Հ. Ս. Արաճանան, Կ. Պօլիս Պալլադ-բաղար Նափէյէ խան վերի յարկ թիւ 46 :

ADRESSE
H. S. Aladjadjian
Directeur du Journal Arménien
Pountche. — 46 Nafié Han. Balouk-Pazar Constantinople.

ԹԻՒ 1536

ԶՈՐԵՐՔԱՐԹԻ

1880 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 24

ԱԶԳԱՅԻՆ

Հայկական Ուսումնական Ընկերութիւն

Փարիզ և Նախքին Գաբու

Արդէն հրատարակած եմք , թէ Փարիզի հայկական պատուարժան գաղթականութիւնն ինչեալ անունով ընկերութիւն մը հաստատած է ի Փարիզ : Այս անգամ ընկերութեան կողմանէ տնտեսապէս մեծարգոյ Պ. Սիմօն Ռաֆայէլեան և ատենագիր մեծարգոյ Պ. Նիկոլայ Շերպէթեան գեկ. 13 թուով նամակ մը և ընկերութեան Կանոնագիրն առ մեզ ղրկելով՝ հրատարակել խնդրած են : Բաց յայտնա՛նք ծանուցանելով , թէ Փարիզի Հայ գաղթականութիւնը առաջինայ տարեգլխէն սկսեալ պիտի ունենայ նաեւ իւր Ընթերցարանն ու Թանգարանը՝ մեր գրական ունեւթական նուէրներն ինչպէս նաեւ մեր լրագիրն նուիրել խնդրած են :

Սմանայն սիրով և յօժարութեամբ կը կատարեմք առաջին խնդիրն՝ այսինքն հրատարակել լրագրոյ մէջ ամբողջ Կանոնագիրն , և յորդոր ու հրաւեր կարգաւ տեղեկացնելով որ ձեռնուր և քաջալեր հանդիսանան այսպիսի հաստատութեան մը համար , որոյ աղօթօգուտ նպատակն ու գեղեցիկ տրամադրութիւնը քաջայայտ կերեւին Կանոնագրէն :

Սակայն , ներուի մեզ ծանուցանել թէ չեմք կարող որ և է գրական ու նիւթական նուէր ինչպէս մեր լրագիրն ընծայել ազգային ընկերութեան մը հաստատելիք ընթերցարանին ու թանգարանին համար : Մեք կիտրածեմք , թէ հայ լրագրութիւնն անգոր քան զկար իւր և անգոր քան զգաւորաճն առաւել քան զառուէլ նախած կըլլայ , երբ որ և է ազգային օգտակար հաստատութեան մը կանոնագիրն և այլ յայտարարութիւններն , առանց երբեք երկարութեան և ընդարձակութեան նայելու , կընդունի ու կ'հրատարակէ ձերարար :

Խնդրել , որ լրագիրն ալ նուիրէ , կարծեմք չտալադանց

պահանջում մ'է , մանաւանդ հայ խմբագրութեան ներկայ վիճակին մէջ՝ որ մեծապէս քաջալերութեան ու ձեռնառնութեան կկարօտի . ուրիշ բան էր , եթէ Ասիոյ խորքերը հայաբնակ չըլլաւ թաղի մը մէջ հաստատուէր ընթերցարանն ու թանգարանը : Այս դէպքը ընկերութեան ընթերցարանը , երբ իզմիրի պէս գըլխաւոր քաղաքի մը մէջ հաստատուէր ընթերցարանի մը ընկերութեան կողմանէ երկու ատենապետաց և երկու ատենագրաց ստորագրութեամբ , գէր մը մեր լրագիրը կ'ընդգրկէր : Միթէ պատշաճ է , միթէ արդարութիւն է՝ մինչեւ այս ատեն ծանրանալ հայ լրագրութեան վրայ , որ արդէն ծանրացեալ է ընկճելու չափ . . . : Եթէ հայ ընկերութիւնը , հայ ընթերցարանը , հայ թանգարանը և այլ հայ հաստատութիւնք՝ որ իւրեանց ուրիշ ամէն ծախսոց համար կ'ընտան , իրենց պէտք եղած հրատարակութեանց համար հայ լրագրաց մէջ ձրի տեղի ընդունելէն վատ՝ լրագրութեանց թերթներն ալ ձրի ընդունին , ինչ կըլլայ հայ լրագրաց վիճակը : Այս առաջ , թէ արդարաւոր և խղճամիտ ազգայինը կրարհաճին վճարել մեր այս դէպքը ընկերութեան արգարութիւնը , և չահամարել չհամարիլ :

Այս մասին այստեղ և այս իսկ չառաջներով գրելէն յետոյ , կանխիկը նուիրել ինչ որ կըրնամք , այսինքն՝ հրատարակել Փարիզի ընկերութեան կանոններն ,

ԿԱՆՈՆԱԳՐԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ—ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՏ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Հիմնադր ի Փարիզ , ի 11 սեպտեմբերի 1879 ամի , առաջարկութեամբ և ջանքով Պ. Սիմօնի Ռաֆայէլեան :

Ա.

Նպատակ

Յօդ. 1. Հայկազեան — Ուսումնասիրաց ընկերութիւնը՝ որոյ նպատակն անվտանգութիւն է , 2, 3 և 4 դր. յօդուածոց տրամադրութեանց համապատասխանող աղբյուր հայ պատմական , ընկերութեան ծախսով քննարկել :

ոյ մէջ (*) բարձրագոյն ուսմունքներ (**) սորվեցնել տալու էր ծառայէ , որպէս զի գիտութիւնը ծառայէ ի հայրենիս :

2. Առաջին յօդուածի տրամադրութիւնը վայելել վախճող պատանիք պարտին յազգային ուսումնական խորհրդոյ ընտրեալ քննաց ներկայութեան քննութիւն անցնելով վաւերական վերապահի մ'ստանալ ուսմանց համար :

Ա. Հայերէն լեզուի կատարեալ հմտութիւն .

Բ. Ազգային և ընդհանուր պատմութիւն .

Գ. Գաղղիերէն կամ անգլիերէն և կամ գերմաներէն .

Դ. Ընդհանուր աշխարհագրութիւն ընդարձակ .

Ե. Թուարանութիւն .

Զ. Արճեպրտ .

Է. Ներկայապիութիւն .

Ը. Դժագրութիւն .

Թ. Սկզբունք բնական գիտութեանց և քիմիարանութեան .

Պարտին միանգամայն վաւերական ծանոթելու մ'ու պատուաստի վկայագիր մ'ունենալ :

3. Ընկերութեան օրդեգիրք պարտաւորեալ են ընկեր գրուելու :

4. Ընկերութեան օրդեգիրք պարտաւորեալ են ի Հայաստան երթելու իրենց ուսումն աւարտելէն վերջը՝ ազգային գաղութաց միոյն մէջ երեք տարի անընդհատ չափաւոր թոշակով դասախօսութիւն ընելու համար : Այս մասին հարկ և արժան եղած երաշխաւորութիւնը պէտք է առնէ Ազգային — Ուսումնական խորհուրդը :

Բ.

5. Ընկերութեան կեդրոնաւորն է ի Փարիզ , զոր կեդրոն

Ծանօթ. (*) Առանձն մը կատարեալ չըլլան համար պէտք եղածին չափ ուսնալ դասատուներ ունենալու պէս , ընկերութիւնն սոյն ուսումը չափաւոր մէջ սորվեցնել տալու պիտի ձեռնարկէ :

(**) Ընկերութեան սորվեցնել տալիք ուսումներն են երկրագործութիւն , ճարտարագործութիւն , հանքաբանութիւն , վաճառականութիւն , ճարտարագիտութիւն , իրաւագիտութիւն , բժշկութիւն և այլն :

նախն ժողովն իրաւունք ունի ուրիշ փողոց մը փոխադրելու , խնայողական կամ այլ կարեւոր պատճառանօք , տեղափոխութիւնն ընելէ առաջ կամ անվաճապէս ինքը օրագրաց միջոցաւ հրատարակել և իւր ներկայացուցչաց ծանուցանելու պայմանաւ :

6. Ընկերութեան կեդրոնաւորին փոխադրելի է նաեւ միայլ եւրոպական քաղաք , եթէ կեդրոնական ժողովը՝ ներկայացուցչաց կամ ճիւղերու մասնախմբոց հետ խորհրդակցութեամբ արժանաւորուէ , և կամ կեդրոնական ժողովոյ անդաւանութիւնն հաստատուի հիմնական փաստերով և ազգային ուսումնական խորհրդոյ վճռովը . ապա թէ ոչ՝ միշտ ի Փարիզ կը մնայ :

Գ.

Պայտէ՛ք ընկերացիներն .

7. Ընկերութեան կընդունվի ամեն պատուաւոր անձ , առանց խնայողութեան սեռի , կրօնի և ազգութեան , եթէ

Ա. Ազգային կամ միջնորդութեամբ իւր փափաքն յայտնէ , որոյ վրայ կեդրոնական ժողովոյ դիմանք և իւր գաւառի կամ մօտավայրի ներկայացուցիչներն , կամ ճիւղին մասնախումբը իւր որոշումը կը տայ (Տես յօդ. 64 և 65) :

Բ. Գրաւոր կերպով հաւանութիւն տայ կանոնագրութեան և կեդրոնական ժողովոյ իրաւունքներն : Այս գրութեան մէջ պէտք է նշանակուած լինին իւր անունը , մականունը , տարիքը , ծննդատեղին և թուականը , ինչպէս նաեւ իւր վիճակն ու գրուած բաժինները :

8. Իւրաքանչիւր ընկեր ի սկզբան ընկերակցութեան պարտի վճարել .

ա. Հինգ (5) ֆրանք իւր մուտք մի անգամ վճարելի .

բ. Մէկ ու կէս (1/2) ֆրանք կանոնագրի և արձանագրութեանց ծախսոց համար .

գ. Ամսական մի բաժնոյ համար մի ֆրանք : Սակայն մուտքն ու արձանագրութեանց ծախսը միմիայն անգամ մը վճարելի դառնալով , ընկեր մը կընայ ըստ հաճո

յից մէկ բաժնէ աւելի ալ ունեւնալու :

9. Իւրաքանչիւր ընկեր՝ կեդրոնական ժողովոյ գիւմնի աւտոնապետէն, ատենադպրէն և ներկայացուցչաց կամ ճիւղի աւտոնապետէն ստորագրեալ և ընկերութեան կնիքով և վաւերացեալ վկայագիր մը կստանայ, ու կ'նշանակուին իւրանունը, պատուանունը, բաժնիները և այլն, (Տես յօդ. 7 պարբերութիւն բ.) :

10. Ընկերք բարոյապէս պարտք և պատասխանատուութիւն կստանան ընկերութեան յառաջագիւմութեանն ու զօրգացմանը ամեն կերպով աշխատելու :

11. Տասը տարի անընդհատ ընկերակցողք 400 ֆուանք վճարելով և աւելի նուազ ժամանակաւոր ընկերք 300 ֆուանք վճարելով՝ կրնան մշտնջենաւոր ընկեր դառնալ, յորմէ յետոյ այլ ևս պարտաւորեալ տուրքէ ազատ են :

12. Բանաւոր պատճառաւ բաժնիւր վճարելու անկարող ընկեր մը պարտի կեդրոնական ժողովոյ գիւմնին և կամ իւր գաւառի ներկայացուցչաց կամ ճիւղի մասնախմբի ատենապետին գրաւոր կերպով ծանուցանել պայմանաժամ մը յայտնելով, որ մէկ տարիէ աւելի չէ կարելի, յորմէ յետոյ եթէ չվճարէ՝ հրաժարեալ կը համարուի : Իսկ ընկեր մը, որ անպայման վեց ամիս յաջորդաբար չվճարէր, երկիցս գրաւոր ազգարարութիւն կընդունի երկու ամսուան մէջ, և եթէ չվճարէ, հրաժարեալ կը սեպուի :

13. Ընկերք իրաւունք չունին իրենց բաժնիները մի կամ աւելի տարիներու համար կանխաւ վճարելու :

Դ.

Օժտորակ, հարկէնաւոր և պարտք անբաժնի : Բաժնեբոյ :

14. Ութերորդ յօդուածի տրամադրութիւնը գործադրող օտարազգիք օժանդակ ընկեր կանուանին : Իրաւունք ունին կեդրոնական ժողովոյ նիստերուն ներկայ գտնուելու, իսկ հայերէն չգիտնալնուն համար վիճաբանութեանց և քուէարկութեանց չեն մասնակցիր :

15. Ի սկզբան ընկերակցութեան առ նուազն հինգ հարիւր ֆուանք վճարողք մշտնջենաւոր ընկեր կը նշանակուին, և այնուհետեւ պարտաւորեալ տուրքէ ազատ են :

16. Կեդրոնական ժողովոյ հաւանութեամբ պատուոյ անդամ

կարճատեւորին ամեն հայազգի կամ օտարազգի անձինք, որոնցմէ ընկերութիւնը բարոյական կարեւոր ծառայութիւն մը կամ հազար ֆուանք ստացած է :

17. Ամեն անոնք՝ որք արտաքոյ կարգի նուէր մը և կամ կտակ մը կընծայեն, ընկերութեան բարեբարն կանուանին :

18. Բարեբար կը յիշուին նաեւ անոնք՝ որք ընկերութեան մի որդեգրին պաշտպան կանգնելով՝ նորա կեանքը Դապահովեն մինչ ցմախճան նորա ուսման շրջանի : Ապահովութեան եղանակը կեդրոնական ժողովոյ հաւանութեամբ վերապահեալ է :

(Մեղեքէն Եփրէմ Բերքեւ)

Մերաստիոյ բանտարկելոյ վրայ նոր լուր մը չկայ : Արդարութեան գործոց նախարարն երկու օր յառաջ դարձեալ հեռագրերէ, թէ անտեղի է տակաւին չարձակել բանտարկեալները ընդ երաշխաւորութեամբ : Թէպէտ կ'յուսացուի, որ այս վերջին հրամանը լսելի լինի և գործադրուի, սակայն՝ ինչպէս նախորդ թերթով ալ գիտեցինք՝ բանտարկելոյ ազատութեան գործը կրնայ փութայնել, եթէ Ս. Պատրիարք Հայրը բարեհաճի անձամբ երթալ բարեխօսել բարձրապատիւ գլխաւոր նախարարին :

— Կիւիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը իւր Պօլիս դալուն պատճառեղով առաջարկութիւններն վարչական Խորհրդին յղել է՝ իւր և վիճակային ժողովոյ գրեթէ անբաժնեւոր, որ թէ՛ այս առաջարկութեանց խնդիրն և թէ՛ այլք շուտով կարգադրուին և Ս. Կաթողիկոսն երկար ժամանակ չթափառի մեղրաքաղաքիս մէջ :

— Լրագրաց ոմանք այս օրերս գրած էին, թէ Պատրիարքարանի բարապետք զինուորական պաշտօնատունէն կանչուելով՝ իւրեանց համազգեստին համար արգելք դնել ուղուեր և Պատրիարքարան գրուեր է : Ըստոյդ աղբիւրէ մեզ հաղորդուած տեղեկութիւն մը բոլորովին կը հերքէ այդ հրատարակութիւնը : Զինուորական պաշտօնատունէն բարապետաց հարցուեր է միայն թէ իւրեանց պաշտօնն ի՞նչ է և քանի՞ տարիէ հետէ կը հազնին այդ համազգեստը : Բարապետք՝ այս հարցմանց պատասխաններն տալէն յետոյ՝ արձակուեր են առանց ո՛րեւէ բաւարար կամ աղգարարութիւն լսելու, և Պատրիարքարանի ալ ոչինչ գրուած է յարկ այս մասին :

Ա. Զ. Դ.

Փոռնի հետ բաժանաբար գրութենէ հաշիւ ունեցող Մեծ. անձերէն կ'խնդրուի, որ բարեհաճին վճարել անյապող :

Առ Պ. Պօղոս Տ. Գաբրիէլեան ի Տիգրանակերտ : — Շնորհք ըրէք զրկել Ձեր հաշիւն : Գիտէք թէ որչափ էր և որչափ զեղչեցինք : Պահած եմք Ձեր բոլոր գրերը :

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Երկուշաբթի գիշեր և երէկ դարձեալ նախարարաց ժողով գումարեցաւ կայսերական պալատան մէջ, դարձեալ հելլենական խնդրոյն համար : Ի՞նչ նոր սրտունի տրուած լինե՞ն յայտնի չէ, սակայն Վագրթ կղբէ այս առաւօտ թէ՛ Յունաստանի ձեռք առած միջոցներուն և սպառնալեաց վրայ, հարկ կըլլայ Բ. Դրան՝ նոր ծանուցագիր մը յընդհանր զաւրապական տէրութիւն, բացատրել բոլոր այն պատճառները՝ որք կհարկադրեն զԲ. Դուռն քաղաքական յաւարեութիւնները խզել Յունաստանի հետ, և հելլենական դեռ պահն ու հպատակները Օսմանեան երկրէն դուրս հանել :

— Առաջիկայ ուրբաթ Պարսից Շահին ծննդեան տարեդարձի օրն ըլլալով՝ ըստ սովորութեան թնդանթներ պիտի արձակուին, և պալատէն ու Բ. Դրան պաշտօնակալք Պարսից դեսպանատունը պիտի զրկուին չնորհաւորութեան համար, ինչպէս նաեւ նուագածուաց խումբ մը :

— Շքոտրայի, Բրէյլէզայի և Եհիշէհիւրի զօրաց համար՝ բազում դրամ սւ պարէն զրկուեր է Պօլսէն :

— Ըստ Թանի՝ Իզմիրի կուսակալ Միտհաթ փաշա վիճակին ամեն կողմերն հրաման զրկել է, որ զինուորական անվճար մատցած տուրքերն (պէտէլաթը ասքէրէյէ) մինչեւ 31 օր վճարուին :

— Պ. Հանսոն՝ օսմանեան պանքային միջոցաւ առ այժմ մէկ մէկ մաս դրամ պիտի վճարէ իւր պարտատեարց, պէտք եղած ապահովութիւնը տալով յիշեալ Պանքային :

— Լրագրական վերատեսչութեան կողմանէ խտրու պատուիրուած է թուրք լրագրաց, որ կրճական խնդրոյ վրայ գրելէ զգուշանան :

— Իտալական Գաթէրինա անուն ցորենարարձ նաւ մը երկուշաբթի ընկերներէ Բիւճիւր-պըռունը ըստած տեղը :

— Աթէնքէն տրուած նոր հեռագրէ մը կիսեցակ, թէ դաւիթեան՝ անգղիական՝ գերմանական և իտալական դեսպանք դարձեալ խորհուրդ տուեր են հելլենական կառավարութեան, որ ընդունի վճռաւոր յանձնաժողովոյ մը կազմութիւնը : սակայն Յունաստանի մէջ այս մասին ընդգիւմութիւնն ու պատեւրազմի փափաքները կշարունակեն :

— Ներքին գործոց նախարարութիւնն իմանալով, որ Պօլսէն գաւառները կտարաւն առանց թուգրայի, գրուի և պալատ կշիռներ, խանարներ ու գրամներ, հրաման հանել է որ զգուշանան բռնել այնպիսիներն, և անգործածելին բոլորովին խափանել :

— Վագրթէն կ'իմանամք, որ Գաղղիոյ արտաքին գործոց նախարարն ըսել է թէ «հելլենական խնդրոյն բարւոք կարգադրութեան համար Գաղղիոյ սանեցած փափաքը տակաւին կայ, սակայն եթէ խաղաղական միջոցներով չպատկուի սոյն փափաքը, Գաղղիոյ կառավարութիւնը պիտի քաջաւի միջամտութենէ » :

— Պօլսոյ անգղիական գործակատարն առջի երեկոյ խնձոյք մը տուաւ, և ներկայ գտնուեցան Բ. Դրան պաշտօնատարաց ոմանք :

— Փարիզի Պարսիկ դեսպանը՝ տեղւոյն լրագրաց միջոցաւ ծանուցանելով թէ 20 հազար քուրդ ապստամբք Պարսկաստանի մէջ բազում հարստահարութիւն գործած են, յայտարարել է թէ հանդանակութիւն բացած է ինպատակ հարստահարելոյ :

— Դալիթէն հեռագիր մը կայ եղբր ծանուցանող թէ Համզա աղա Թուրքիոյ կողմը իրեն հետամուտ Օսմանեան զօրաց ձեռքէն փախեր, Պարսկաստան դարձեր, իւր մարդերովն Սէրտէշտ անուն տեղը գրաւեր, և անդ գտնուող Պարսիկ զօրքն ետ գացեր է :

— Բ. Դուռն վերջին ծանուցագրովն մերժեր է հելլենական խնդրոյն համար վճռաւոր յանձնաժողովոյ մը կազմութիւնը, և առաջարկել է որ Պօլսոյ մէջ դեսպանախորհուրդ մը գումարի Բ. Դրան և Յունաստանի կողմանէ ալ պատուիրակ գտնուելու պայմանաւ :

— Ըստ Վագրթի՝ Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարարն առ ժամանակեայ պաշտօնով վիէննա գացող հելլէն պաշտօնակալին ըսել է, թէ «Այսչափ պատեւազանական պատրաստութիւններ ընելով՝ գիւրդաւ ահաբեկել կուզէք, եթէ պատեւազան

լինի՝ վտանգը չէ թէ Եւրոպայի այլ Յունաստանի համար է» :

—Յիշեալ լրագրէն կիմու նամք, թէ Պօլսոյ քաղաքացիները թեան բնդհանուր քննիչ ձէմալ Պէյ՝ Պէյօղլուի թաղապետութեան անտուկը կնքեր է, և դանձապէս Զենոք էֆէնտի բաւական դումար մը իւր վրայ անց ուցած է եղեր :

—Արեւելեան-Բուսնիկի կուտակալ Ալէքս փաշա՝ հրաժարելու դիտարարութենէն ետ կնքեր է : Երեսփոխանաց բաղմութիւն մը իրեն ներկայանալով՝ ծանուցեր են թէ ազգային ժողովին որոշմանը չարաչար մեկնուած են, և թէ՛ ժողովն անսահման վստահութիւն ունի կուտակալին վրայ :

—Նափկէ խանի դողութեան մասնակից Նիքո անուն մէկը Իզմիրի մէջ բռնուեր, և Պօլսոյ համար ճանաչող հանուեր է :

—Եգիպտոսի նախորդ Խըտրովին մարդերէն Սատի անուն մէկն, որ ամէն մը հետէ Փարիզ գտնուելով՝ ամենայն դուրսնութեամբ ժամանակ կանցունէր, Մարտիկոյ մէջ ինքզինքն սպաններ է՝ քանի մը տարիէ հետէ իւր նշանածն եղող օրիորդն, որ Աղեկսանդրիայէն մեծ դժուարութեամբ փախած է եղեր, Մարտիկա հիւանդ հասնելով՝ հակառակ բժշկական ամենայն ջանից մեռնելուն վրայ յուսահատուելով :

Ամերիկայի հանրապետութեան նախագահ Պ. Հայս առաջիկայ մայիսի սկիզբներն, Անգղիա ուղևորելու պատրաստութեամբ դրաղեալ է : Մինչև աչուն Եւրոպա պիտի շրջագայի, և սեպտեմբերին Լոնտոն դառնալով՝ ձգմեռը անդ պիտի անցունէ :

—Մարտիկա գտնուող հելլենացիք՝ Դաղիկոյ արտաքին գործոց նախկին նախարար Պ. Վատիկովիկի մարմարեայ կիտրոններ շինել տալով, յատկապէս պատգամաւորութեան մը միջոցաւ իրեն դրել են, և այսօր հելլենական ինդիքոյն պաշտպան ու շատագով հանդիսացած լինելուն համար :

—Դարձեալ դրաց եղած է, թէ Ռուսիոյ կառավարութիւնը քրդաց ապստամբութեան պատճառաւ զինուորական նշանակումներ կը կնքէ, և այս պատճառաւ՝ Անատոլիոյ զօրք մուծանելու, և պարսկական սահմանը շրջագայելու առաջարկութիւն պիտի ընէ օսմանեան կառավարութեան :

—Աթենք ու օտար երկիրները դառնալով հարուստ հելլենք մասնատորով մը կազմեր են՝ մէկ միլիոն ֆրանք հանդանոսելու համար, որ Յունաստանի ազգային Պանքան պիտի դրուի, և հելլեն ծովային զինուորաց քաջադուռից պիտի ընծայուի :

—Փարիզի մէջ ժամացուցի արուեստահանդէս մը բացուելով՝ աշխարհի ամեն կողմերէն ճարտար ժամացործաց գործերն իտեա դրուեր են, յորս հրաշալի ձեռակերտք տեսնուեր են. մասնաւորապէս Պէրլինցի ժամացործի մը ժամացուցը սքանչացուցեր է դամենքը. քանի որ կրանի ժամացուցը՝ նորա վրայ երկիրն արեգակն շուրջը իւր օրակն ու տարեկն ընթացքը կընէ, և լուսինն երկրի շուրջը կ'յաժի :

—Սթոքոլմ, ուր մինչև ցարդ իգական սեռն բժշկութեան արուեստով դարձելու արտօնութիւն չունէր, այս օրերս տրուեր է : Անգղիայէն քանի մը բժշկուհիք յիշեալ քաղաքը գացեր են, և յատկապէս իգական գեղարան մ'ալ հաստատուեր է :

—Բէշթի մէջ Խոսթէի նոր թուղթ մը հնարուեր է, որ թէ՛ զուարճութիւն կ'ապառնայ և թէ՛ խաղացողներուն հանճարն ու ուշմութեանը կ'փորձէ եղեր :

—Պափիւրայի մէջ հրատարակող պաշտօնական լրագիրն խախտուելէ, որովհետեւ երեսփոխանական ժողովն որոշեր և հրատարակեր է թէ՛ «Երկրի մը մը մէջ, ուր կանաւալութիւնն ու ժողովուրդը մի մարմին են, անպատշաճ է պաշտօնական լրագրի հրատարակութիւնը» :

—Աթենքի մէջ տաղաքում պետ մը ձեռաց մամլոյն դործածութիւնը դիւրացունող նոր եղանակ մը գտեր է, սակայն դեռ յայտնի չէ ինչ լինելն :

—Հնդկաստանի մէջ մահմետականաց ազդեցիկ կրթութեան համար երեք մեծ դպրոց բացուեր է, ընդ հոգաբարձութեամբ վեց մահմետական երեւելոց :

—Համպուրի «Թշնամի Պատերազմի» քննիչութիւնն որոշեր է՝ պատերազմին մեամները նշանակող յայտարարութիւններ ուղղել Յունաստանի և Թուրքիոյ կառավարութեանց : Ամեն անգամ պատերազմի հետ առնուած ատեն, այսպիսի քննիչութիւններ և ժողովներ խաղաղութեան յորդոր կարգացած են, սակայն արդիւնք մը տեսնուած չէ :

—Լոնտոն (Փոփօֆօն) . — Հեռագրութիւն (Թէլեֆօն) հեղինակն՝ Ալէկսանդր Կրահամ Պէլլ դաշխարհ նոր գիտով մ'ալ հարբուտացոյց : Սա հնարեց նոր գործիք մը, որ լուսոյ ճառագայթի միջոցաւ ձայնը բաղմնադրուելու կծառայէ : Առ այժմ փորձն մինչև մէկ քանի հոգար մեկերի վրայ եղած ու յաջող արդիւնք տեսնուցած է :

Բուրքի երէն : — Աւտոբուսայն պէս կոչուելու արժանի է : Այս երկրին ոչխարաց թիւն է 61066 100 Անցեալ տարի բաց ի 774 հազէն, զոր ձաբոն, և 1728 հազէն, զոր հիւսիսային Ամերիկայից, միայն Անգղիա 830299 հազ բուրք ընկալու անտի :

Զոր երէն : — Լիվերուլի Դուրիէն հետաքրքրական տեղեկութիւններ կուտայ այն չորս երջանիկներուն վրայ, որք աշխարհիս ամենէն հարուստ մարդիկն են : Ասոնցմէ ստորինն՝ բաց Անգղիոյ համար հարուստն է Ռէնտմինսդըրի դուքսն, որ տարին 800000 լիրա սփէրլին եկամուտ ունի : Դուքսն առանց իւր գրամագլխոյն դպչելու խոր գրեթէ 32000 մարգ (1 մարգն 1 ֆրանգ 33 սանթիմ է) կընայ ծախսել : Երկրորդն պարզ քաղաքացի մ'է՝ Ամերիկեան ծերակայտի լանդամ Նեվիտայի ձոն անուն անձն, որ տարին շուրջ մէկ միլիոն լիրա սփէրլին եկամուտ ունի. սորա մէկ աւուր ծախսածն աւելի է քան լաւ հասոյթ ունեցող աւտորիական վեց արքունի խորհրդականներուն մէկ տնտեսն մէջ ծախսածն : Երրորդն է Ռոչիլտի տան պետն, որոյ հարստութենէն յառաջ եկած արդիւնքն տարին 44 միլիոն մարգ է : Սոյն երեք երջանիկներուն գլուխն է դարձեալ Ամերիկացի մը, Մըստըր ձ, Վ. Մագէյ, մարդ մը, որ 2750000 լիրա սփէրլինէն տուիլի եկամուտ ունի :

Եւրոպայի երէն : — Ասոր գործածութիւնն տարազայան աւելցած է վերջին տարիներն : Ամերիկէ 100000 շիշ կապտէ այժմ, Սոյանիա՝ 300000, Պէլլիքա՝ 300000, Իտալիա՝ 300000, Հոլանտա՝ 600000, Դերմանիա՝ 1500000, Անգղիա՝ 3 միլիոն, Ռուսիա՝ 2 միլիոն, Դաղիկա՝ 2 կէս միլիոն, հիւսիսային Ամերիկա՝ 10 միլիոն շիշ :

Սուրճի կը բնագործութիւնը : — Ետն բաներու պէս սուրճին ալ սկզբնաւորութիւնը դիպուածով եղած է : Սուրճին ամենէն ընտիրը սեպուած է Հաւայիին, անկէց վար է Եմէնի Մօլա քա-

ղաքինը, իսկ Ամերիկայինը՝ որ Մարգինիքայէն կընէ և մեր կողմերը ամենէն սովորականն է շատ գալուն համար, առջիններուն չափ աղէկ չէ : Սուրճին գիտն հետագայ կերպիւ եղած է : Եւստէլի անուն արարացի Եէյի մը մասնաւոր թուփ մը կը փայտէ, որուն տերեւներն ուտելով իւր ուղտերը՝ արտաքոյ կարգի առողջ կըլլային. օգտակարութիւնն հասկընալով՝ ասոր կուտերէն կառնէ, և քանի մը փորձեր քննելով կը գտնէ, որ մարդոց ալ նոյն առուգութիւնը կուտայ՝ եթէ խարկելով ծեծելով ալիւր ընելով և ջրով եփուելով տաք տակ խմուի. հետեւեալը կ'սկսի՝ քործածել, և ուրիշներուն ալ սորվեցունելով՝ գործածութիւնը կը շատնայ և կտարածի Արաբիոյ, Եգիպտոսի և Ասորեստանի մէջ : Սուրճին այս կերպիւ գտնուելէն 300 տարւոյ մը չափ անցնելէն յետոյ, 1334 ին, Եէյն անուն Հալէպի վաճառական մը ուրիշ տեսակ վաճառքներու հետ սուրճ ալ կընէ Պօլիս, և գործածութեան կերպը կ'որոշեցնէ, որոյ օգուտն ալ հարկաւ տեսնելով՝ ընդունեցին, վաճառականը շատ ստակ կ'առնէր և երեք տարի Պօլիս կ'ենալէն յետոյ՝ 3 հազար սակով կ'առնայ իւր երկիրը : Սուրճին սովորութիւնը տարածուելով՝ որճատունք ալ կրացունին, որ բարեկիրթ մարդոց ըզբօսանայ և իրարու հետ ծանօթութեան ու խօսակցութեան տեղ կըլլան. ուստի առաջին անգամները սրճարաններուն առնուն դրին արտերէն Գէնէլէ Եւրօ, այսինքն կըլծեալ մարդոց վարժարան. և սուրճին ալ արտերէն Գէնէն դրին Եւրօ, որ ախորժակը կտրող բուէ է : Հնութեան նախանձախնայիք տոճկաց մէջ պայտիսի նոր բան մը մտնելուն չհաւնելով՝ ուղեցին որ ժամանակին գենալետը ինչպէս գինեղն այնպէս և սուրճին գործածութիւնն արդիւնք յատուկ վճուով մը, բաց չկրցան մտիկ ընել տալ. և հիմա կրնանք ըսել, որ տաճիկներն ուրիշ ազգերէն տուելի կ'փրեն սուրճը, և մտքերնուն անգամ չեն անցուցեր, որ հաճոյից (Գէն) բան մը բլլալուն համար գուցէ իւրեանց օրինաց մէջ այս ալ արգիլուած բլլայ գինիին պէս : Կերևի որ սուրճին գործածութիւնն Հայոց մէջ Սուրբատանի Միջագետաց Սրուճ քաղաքէն մտած է, որ այժմ ձիգգայա կըսուի, և փորք փոփոխութեամբ Սուրճ բառը ձեւացեր է :

ԻԼԱՆ

ՀԱՐՊԵՅ ՆԵՋԱՐԵՐԻ

Տէօրութեան օրաւորը հիւմա-
յուն իշուն մահճուղ իջի թօփ
նիւմանէսի վէճհէ միւսպահա օ-
լընաճաղ իջի պին թօփ մահու-
տի ամերիքան թարթիւր գարա-
բնաւէն իթիպարէն պիւր պուշու-
մահ նիհայէթինաւէ էրդ ինճանաւ
թէպիւմ օլընաճաղ վէճ համանը սիւմ
մէճիպիլէ եւէկիլմի գուրուշ հի-
սապը իլէ պատէթ թէպիւմէրդին-
հանաւէ վէճ եպիսօտ Տէրաւաւաւէթ-
տէ բէշինէն վիթիլմէք վէճ բէմի
կէօմիլիկիլէ մահալը մէղիւր-
տէ վէճ թէպիւմ օլընաճաղ գա-
տար վուգու պուշուճաղ մէսարիփի
նաթիլէ սայրէսի ճիւղէթէն միւ-
թէպիւմէն սայիտ օլընաճաղ շարթը վէճ
շէրպիլթի սայիլէի միւթէթէրիւ-
սի իլէ տէվէ մարքայը ճինսինին
պէհէր թօփը դըրդ ալթը վէճ չի-
չէք մարգայը ճինսինին պէհէր
թօփը դըրդ իւշ գուրուշա օլա-
րազ թալիպի էօհոտէսինտէ օ-
լընաճաղ քեանուսի էվիլը ըւմիլին
եւէկիլմի տէօրթինճի չէհարչէն-
պիհ կիւնիւնէ գատար պէհէր
կիւն միւնազատար պիլ իճրա
եւէվիլ մէղիւրտէ գարարը գա-
թիւր վիթիլէճէ ինտէն իթա-
սընա թալիպ օլընաճաղ վէճ
եւէկիլմի պէշինճի բէնչէնպիհ
կիւնի եիւղտէ պէշ թէնպիլինէ
րաղիպ պուշինաւարըն հարպիլէ
նէղարէթի լէվաղիմաթը ումու-
միլէ սայրէսինէ կէլմէլէրի վէճ
կէլմէլէյան ղէվաթ օլընաճաղ հալ-
տէ իտէճէրէրի թէնպիլաթը
միւմիպ վարադայը սահիհա իլէ
տայրիլէ մէղիւրտէ բիլասէթինէ
պիլթիլմէլէրի իլան օլընաճաղ : 2-2

18 քեանուսի էվիլը 96

ԻԼԱՆ

ՀԱՐՊԵՅ ՆԵՋԱՐԵՐԻ

Միւսարի վէճ թօփու առա-
քիլի շահանէսինէ փէշին աղճէ
իլէ հայլան միւսպահա օլընա-
ճաղընաւան պէհէր հաթիթա ճիւ-
մա իթիլմէսի վէճ փաղար իթիլմէսի
վէճ չէհարչէնպիհ կիւնիլէրի պու-
սընըթլարա էվիլթիլի հայլանա-
թը օլընաճաղ շէրպիլթիլի էօլթէ-
նաւա փիլթիլթի իլլէմէք իւղրէ
հարպիլէ սայրէսինտէ թէշէք-
քիւլ իտէն գօմիլթիլթի մախսուսէ
միւրաճաւաթ իլլէմէլէրի ճիւղէ-
նին մալիւմի օլընաճաղ իւղրէ իլա-
նը քէյթիլէթէ իպիթար գը-
լընաճաղ : 3-3

15 քեանուսի էվիլը 1880

ԻԼԱՆ ՆԵՋԱՐԵՐԻ

ԿԵԼԵՆ ԻԼԱՆ

Էյուս ինսարիտէ Պօթիւն
իւթիլէսինտէ գահվէ փիլիկիւա-
հընաւա քեպիլին աբաւնըն աօգ-
սան սէքիլ սէնէսի մահալէմի-
նաւաէն իթիպարէն քիլալէ վի-
րիլէճէ ինտէն իսթիլթիլթի իթիլթի
թալիպ օլընաճաղ թարթիլթի ի-
լանտէն նիհայէթ օն կիւնէ գա-
տար էվիլթիլթի հիւմալթի վարի-
տաթը ումուսիլէ իտարէսինէ
կէլմէլէրի իթիլթար օլընաճաղ : 3-3
14 քեանուսի էվիլը 96

ԵԼՏԻ ՏԻԼՊԻԼԵՐ

Այս անուսիլ կրթիլ և մի-
անգամայն գուրաճալի վիլապա-
նութիւն մը հայ տառերով և
տաճիկերէն լեզուաւ տետր առ-
տետր հրատարակիլ սկսուած է
աշխատասիրութեամբ մեծ Վ.
Թիլթիլթի, և 40 ական փարայ
կիւմաւաւի բոլոր գրաւաճառաց
և լրագրաւաճառաց քով :

ՕՆԱՆՈՒ ՄԵՂԻԼ

Կահ

Գիւլիւն Գիւլիւն Գիւլիւն

Սոյն գործը՝ որ թիւս գաղ-
ղիպալին գրչին արդիւնքն է,
թարգմանած է եղիպար էփէն-
տի Մուրատեան : Դինն է 6 զը-
րուշ, և կճախուի բոլոր գրաւա-
ճառաց քով և մանաւորապէս
Ղալթիլա Յ. Արշակ էփէնտի
վաճառատունը :

Կ. ՀԱՋԱՐԵԱՆ

Գործարան Միսիստի

Միսիստի հանրածանօթ վա-
ճառականներէն Հաղարեան Կա-
րապետ էփէնտի՝ որ երկար ժա-
մանակէ հետէ Եւրոպայ հետ
ճիւղախոտի վաճառականութեան
յարաբերութիւն ունենալով մեծ
հմուտութիւն ու փորձութիւն լր-
տացած է, իւր տրամադրութեան
ներքեւ՝ առած է այս անգամ
երբեմն «Գանաթիլի» անուանեալ
գործարանը : Արդէն յայտնի է,
թէ Հաղարեան էփէնտի յատուկ
գործակալներ ունի Եւրոպայէն, Տը-
րանա, Գալաթ, Սամուս, Պաֆ-
լա և Տրապիզոն. հետեւաբար
ընտրութեան ու աժանութեան
համար մեծ դիւրութիւններ կըն-
ծայէ. ուստի յիշեալ գործարա-
նը դիմող ամեն կարգի յաճա-
խորդ-ը անտարակոյս դո՛հ պիտի
լինին : Յատուկ յանձնարարու-
թիւնք ալ ճշդիւ կկատարուին
ամեն ճաշակի յաճախորդաց հա-
մար : Եւրոպա զրկուելիք ճիւղ-
ախո՛ք աղաւ Էն Պանթըրօփի

առարկէ :

Գործարանն է Պօլիս Մարք-
շաբլի անկիւնը Բէթէնէթիլթի-
պաշը, Եսթիլաթի խան թիւ
406 :

Գաւաթեան գրաւաճառա-
նոցներն կը տնուին հետեւեալ
խիստ աժան գրեանք Ղըշ :

Գերեզման Լեւոն վերջին թաղ.	5
Ժիլ Պաշ	15
Պոնէն միլիոնաւոր Ա. Բ. Գ.	15
Հոսկաւոր Պորթիլայ	40
Տաղք Հէքիմիսի	7
» Դուրանի	10
Ընթերցասիրութիւն Զորան	8
Խաղիլի քնաշիլիլ	6
Հասունեան քաղաքականութիւն	7
Խորհրդածութիւն Բաքալայ	8
Նորընտիր հաւաքածոյ	2
Որթածաղիկ	2
Ալլիլ կամ Ամբրիկայիք	2
Ճիլլիլթի Ա. հատոր	2
Էգօմիլ Բոլիլիլ	4-50
Յաջորդութ. պատրիարքն Եւմ.	2
Ս. Պօլսի եկեղ. զանգակահարը	2
Թէլէկրաֆ Բէսպէսի պատկերը	3
Նիքորական հեռագիր »	3
Բամիլ կամ բարեկենդ. գիշերներ	3
Տիւրպիլի Աշգ	5
Յօսթ և Մարկիլ	4
Յովսէփի գիլիլիլ	2
Համ Նիկար. պատական գրութ.	2
Բազամ ճէտիլթի	2
Տիլթիլթի ժողով	2
Նէմէթ թիլթիլթի	4
Սուտ լուսաւորչականք	4
Բարի իրիկուն Պարոն Բանթալուն	4
Սահմանադրական ճշմարտութ.	4
Նուէր հոգեւոր	4
Գուշակութիւնք օղոյ	4
Պետիլիլ գրքիլիլ	4-50
Ժողովրդական մատենադարան	4
Մարիամ Ռօշա	4
Գուլուր կոն	4
Հրահանգ չիրամատած.	4
Բարի Յիլթիլթիլ	4
Հրահանգիլ վէպեր	4
Բարեպաշտ Մարիամ	— 50
Խոճկորակք	4
Պատմ. Հայոց և Աշխարհագր.	— 50
Աղգային հանգանակութիւն	4
Հարստութ. ճանրան Յաւիլիլ	4
Բարոյական սկզբունք	— 50
Գաղաթիլ կանանց	4
» կղերականութեան	4
Միսիստիլի և ընկաղեղին աղիւ- ցութիւնը	— 50
Գատալին իլիլիլէ պաղլանիլ	— 50
Խալիլա խանի պօրապիլի վիճակ	— 50
Թարիլի միլիլթիլթի	— 50
Արայ գեղեղիլ	— 50
Գեղադրութիւն	— 50

Նորայրի Գաղղիլթիլ-հայե-
րէն բաւարանին 314 թիլթիլ ևս
հրատարակեցաւ : Դիլաւոր վա-
ճառատներն է Յիլթիլեան գրա-
տունը, Ուղուն շարք թիւ 362.
կըտնուի նաև ամեն Հայ գրա-
վաճառաց քով, Արշակ էփէնտի
թղթավաճառանցին ի Ղալթիլա,
և Վալիլ քով ի մեծ փաղոյն Բե-
րայի : Եւրաքանիլ թիլթիլի դի-
նըն է 60 փիլլ արծաթ :

PHULES HOLLOWAY

ԳԵՂԱՆՍԻ ՀՈՒՂՈՒՆԻ

Լեարդի. ստամոքսի և աղիքներու
ամեն տեսակ անկարգութեանց համար
խիստ ընտիր է սոյն դեղահատը. ա-
մեն ջղային տկարութեան ուժաթա-
փութեան և տկարութեան համար. կը
ջնջէ և սննդու կընէ ամեն ոտեակ և
անշարժութեանց հետքերը : Սրտի
և երիկամանց վրայ օգտակար աղիւ-
ցութիւն մ'ունի, արիւնը մաքրելով
նոցա խանգարելով վիճակը կը կանո-
նաւորէ, և զրգուելով կենսական գոր-
ծարանները կը զօրացնէ : Իւր դեղա-
կան մեծ աղբեղութեամբ սրտախառ-
նութիւն, կուծուութիւն, մաղձային
հիւսնաութիւններ, որովայնի մէջ լըց-
ուած կաղեր, գլխի ցաւեր կը վանէ,
մարտոգութիւնը կը չափաւորի, և մար-
մինը մաքրուելով բոլոր այն աղտոն-
ութիւններէ որ շատ անգամ զանազան
հիւսնաութեանց սկզբնապատճառ կը-
լան, առողջ, ուժեղ և բնական դիւ-
րը կը զգենա :

ONGUENT HOLLOWAY.

ՍԳԵՂԱՆԻ ՀՈՒՂՈՒՆԻ

Մորթային հիւսնաութիւնք և
վէրք բուժելու մասին ունեցած պա-
ստական յատկութեանցը հաւատարիւր
բնաւ ուրիշ դեղ մը. հին կամ նոր
թունաւոր վերքեր, ուռեցք, քաղցկիկ
(շէրէթիլ), սրտնիլ և ստեանց վէրք-
քեր կամ բալորովի կանցնին և կամ
կը լաւանան. օքտակար է նաև հար-
բուլ, հաղի սրտի բարախումն, մա-
նաւորութեան : Իւր կաղղութիւն, և
զօրաւոր աղբեղութեամբ իւր (ար-
ճ) հիւսնաութեան ապականիլ զօրու-
թիւնը ինչ աստիճան որ ըլլայ կըղի-
մագրաւէ :

Այս դեղերուն գործածութեան ե-
ղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր
տուփի վրայ, որ կը գտնուի ամեն դե-
ղավաճառներու քով, և մանաւորա-
պէս Պահճէ-գաբու Թաշ խանի մողմ.
ըն Պ. Գապարեանի դեղարանը Ն. 7
կիւմուրի :

Աւելի առնել ողողը կը հրաւիր
առ հեղինակն տօքթօր Հոլլուէ Ի Լօն
տօն Օքսփօրտ փողոց թիւ 533.

Դ Ր Ս Մ Ա Կ Ա Ն

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԳՈՒԼԻՍ

23 Գեղեղեղիլ 1880

Գեղեղեղիլ	43-8
Երկրաթիւղեաց	Յրն. 36-25
Թարմուկ	Օ. Լ. 3-90
1863 թ փոխառութիւն	Յրն. 65-
1865 թ	» 67-
1869 թ	» 64-
1872 թ	» 22-
Յաւանեան լիւրան	100 զրէն.
Մէճիլթիլ	107-33
Մէճիլթիլ	210-
Հինգնոց	209-20
Վեցնոց	129-
Պիլիլ	525-
Թղթաղարմ	1200-
Բուսիլ Բօլ	90-12
Գաղղիլեան լիւրա	87-25
Աղղիլեան »	110-15
Գրիլիլ	54-28

ՏՆՈՒՆ ԵՒ ՏԵՐ

Ս. Հ. ԱԼԱՏԱՆԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԱՏ ԱՅՅԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ ԶՈՒՄԳՈՒԼԻԻ ԹԱՆ